

کتابخانه مدرسه ناکام در رشد سرانه مطالعه

می‌گویند عادت‌هایی که از دوران کودکی مانده‌اند، ریشه دارترند، مطالعه و انس با کتاب از جمله این عادت‌هاست.

جام جم آنلاین: می‌گویند عادت‌هایی که از دوران کودکی مانده‌اند، ریشه دارترند، مطالعه و انس با کتاب از جمله این عادت‌هاست.

هرچند عادت مطالعه در کودکان تابع میزان مطالعه والدین است، اما پس از آن شاید دوستی با کتاب از دوران مدرسه آغاز می‌شود. آیا در حال حاضر وضعیت کتاب و کتابخوانی در مدارس کشور، ظرفیت رشد چنین عادتی را در دانش‌آموزان دارد؟

آمارهای خوشبینانه و رسمی، سرانه میزان مطالعه ایرانی‌ها را 18 دقیقه در روز اعلام می‌کند که این رقم در میان دانش‌آموزان 53 دقیقه در ماه است، یعنی سرانه مطالعه دانش‌آموزان ایرانی به دو دقیقه در روز هم نمی‌رسد.

هرچند معاونت پژوهش وزارت آموزش و پرورش از وجود به طور متوسط 550 جلد کتاب در مدارس کشور خبر داده اما نوع کتاب‌ها و خاک خوردن آنها از یکسو و بی‌رغبتی به کتاب‌های موجود از سوی دیگر بسیاری از این کتاب‌ها را بلااستفاده گذاشته است.

انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی بتازگی از تبدیل شدن کتابخانه‌های مدارس به انبار ابراز نگرانی کرده، این انجمن معتقد است مدارس اهمیتی برای کتابخانه‌ها قائل نیستند و آن را به حاشیه رانده‌اند و نبود اعتبارات کافی در تجهیز کتابخانه مدارس به این بی‌تفاوتی دامن زده است.

در واقع دانش‌آموزان بیشترین تلاش خود را به مطالعه کتاب‌های درسی اختصاص می‌دهند و حتی دانش‌آموزان ممتاز نیازی برای کتابخوانی در خود احساس نمی‌کنند.

از سوی دیگر شیوه‌های تدریس در مدارس از ابتدایی تا پایان دبیرستان، به‌گونه‌ای است که دانش‌آموزان نیازی برای مطالعه کتاب‌های غیردرسی در خود حس نمی‌کنند و با مطالعه صفحات کتاب درسی مسوولیت خود را تمام شده می‌دانند.

همچنین وضعیت نامناسب کتابخانه‌ها در مدارس حتی در مدارس غیردولتی نشان می‌دهد که زیرساخت‌های افزایش میزان مطالعه در بین دانش‌آموزان فراهم نیست.

برخی گزارش‌ها در سال‌های گذشته از نبود کتابخانه فعال در نیمی از مدارس کشور حکایت می‌کنند، به طوری که در بسیاری از مدارس آنچه نام کتابخانه گرفته نیز توسط معلمان و اولیای دانش‌آموزان مجهز شده و اداره می‌شود، اتفاقی تنگ که شباهتی به استانداردهای کتابخانه ندارد و دانش‌آموزی در کسوت کتابدار که مهارتی برای معرفی کتاب مناسب به دانش‌آموزان ندارد.

به اعتراف برخی معلمان کتاب‌هایی چیده شده در قفسه‌های مدارس نیز در بسیاری موارد برای گروه سنی دانش‌آموزان مناسب نیستند و فهم مفاهیم آن از درک دانش‌آموزان خارج است حتی رویکرد برخی معلمان نیز به مطالعه به‌گونه‌ای است که نقش بازدارندگی در مطالعه کودکان و نوجوانان دارد، به ادعای برخی دانش‌آموزان برخی معلمان نوع و محتوای مورد نظر خود را برای مطالعه به نوجوانان دیکته می‌کنند، به عنوان نمونه مطالعه فلان رمان در نگاه یک معلم ممکن است مردود باشد و کتابی را به دانش‌آموز پیشنهاد کند که با علاقه او سازگار نباشد، چنین امری یکی از عوامل کاهش رغبت به مطالعه در دانش‌آموزان عنوان می‌شود.

علاوه بر اقدامات زیربنایی مانند اختصاص بودجه و سرانه خاص کتاب و کتابخانه در مدارس که معمولاً در لابلای مشکلات و دغدغه‌های مدیران مدارس فراموش می‌شود با اقدامات ساده می‌توان توجه دانش‌آموزان را به کتابخانه‌های موجود جلب کرد.

به عقیده کارشناسان، کتابخانه‌ها باید در بهترین و در دسترس‌ترین نقطه مدرسه واقع شود، براساس مقطع تحصیلی تزیینات و دکور کتابخانه از جذابیت‌های بصری جالب توجه دانش‌آموزان است.

کتاب‌های کهنه و جلدهای پاره باید از کانون دید مراجعه‌کننده دور شود. استفاده از کتابدار متخصص پاشنه آشیل کتابخانه‌های دانش‌آموزی است که تاکنون حضور آنها از سوی مدارس جدی گرفته نشده در حالی که معمولاً به جای یک کتابدار متخصص از مربی پرورشی و تربیتی استفاده می‌شود که هیچ مهارتی در ساماندهی و طبقه‌بندی کتاب‌ها و معرفی بهترین‌ها به بچه‌ها ندارد.

در حال حاضر بیشتر کتابخانه‌ها در مدارس مکانی برای تماشا هستند و برنامه‌ای برای افزایش تمایل به کتابخوانی در میان دانش‌آموزان ندارند. استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند سی‌دی‌های صوتی و تصویری و خرید کتاب براساس درخواست دانش‌آموزان راهکاری برای بازشدن پای دانش‌آموزان به کتابخانه‌هاست.

از آن مهم‌تر این‌که اگر دانش‌آموزان در بازگرداندن کتاب‌ها تاخیر داشتند آنها را جریمه نکنیم، چون از علاقه آنها به کتاب و کتابخوانی کم می‌شود. بنابراین ایجاد ذوق و تمایل به کتابخوانی دو روی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری دارد که تاکنون به‌طور جدی مورد توجه و برنامه‌ریزی قرار نگرفته است.

کتایون مصری -